

ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ТА РЕЛІГІЙ
ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Слово про автентику

Одеса - 2014

Слово про автентіку

Сьогодні все частіше звучать слова **автентика**, **автентичний** відносно до стилів народної культури. Раніше цей термін найчастіше використовувався для характеристики старовинної музики та музичних інструментів. Існував навіть ансамбль, що виконував музику VII століття на інструментах тієї доби, чи відтворених на замовлення за старовинними кресленнями. Згодом це поняття поширилось і на інші культурні пласти.

Слово **автентика** походить від латинського **autentikaе**, що в перекладі відповідає поняттям фундаментальних законів в римському законодавстві - це короткі виписки чи витяги з новел тих місць, які являлись модифікаціями деяких законоположень кодексу Юстиніана. Мовою середньовічних юристів новела - це виданий після юстиніанівської кодифікації імператорський, а рівно і папський закон. Такі виписки – глосатори називали **ex autentika**. Тобто відповідно назві в основі **автентики** (у нашому перекладі) лежить прагнення до достеменності, справжності, достовірності, що об'єднує тих, хто цінує унікальність і достовірність в явищах, людях і предметах.

Автентичними є також географічні назви, що дійшли до нас з давніх часів.

Термін автентичний вживається в народній культурі для характеристики того чи іншого явища, твору або виробу, як непідробного, справжнього, що відповідає усталеним законам, канонам і нормам. Автентичною є культура, що відповідає цим законам - законам гармонії Всесвіту, тобто предковична, без запозичень, нововведень і сторонніх впливів.

Автентичними можуть вважатися назви, музика, спів, мова, обряди, пам'ятки літератури, фольклор, побутово-вжиткові та художні вироби.

Видатний етнограф Олекса Воропай пише: *"Кожна нація, кожен народ, навіть кожна соціальна група має свої звичаї, що вироблялися протягом багатьох століть і освячені віками.*

Але звичаї – це не відокремлене явище в житті народу, - це втілені в рухи і дію світовідчуття, світосприймання та взаємини між окремими людьми. А ці взаємини і світовідчуття безпосередньо впливають на духовну культуру даного народу, що в свою чергу впливає на процес постання народної творчості. Саме тому народна творчість нерозривно зв'язана зі звичаями народу.

Звичаї народу – це ті прикмети, по яких розпізнається народ не тільки в сучасному, а і в його історичному минулому.

Народні звичаї охоплюють усі ділянки громадського, родинного і суспільного життя. Звичаї – це ті неписані закони, якими керуються в найменших щоденних і найбільших національних справах. Звичаї, а також мова – це ті найміцніші елементи, що об'єднують окремих людей в один народ, в одну націю”.

Щоб краще зрозуміти прагнення сучасників до повернення засад автентичної культури та мету її відродження (хоч деякою мірою), необхідно взяти до уваги вплив на матеріальний світ духовних сил та пізнати основні закони творення культурного пласта у тій чи іншій місцевості. Не зайвим буде відмітити, що кожен народ, незалежно від його розвитку, жив з вірою у Божество, не від своєї «темноти», недосконалості та забобонності, а від можливості прямого спілкування з певними духовними сутностями, яка у геометричній прогресії втрачалася із заглибленням людства у матеріальний світ. Результати дії не осяяного Духом матеріального світогляду маємо нагоду спостерігати у сьогоденні щомиттєво і повсюди, і вже криком кричать від цього споглядання наші зубожені, спустошені та обрізані душі.

На мою думку культура – це місток між світом духовним і матеріальним що прокладений як крізь Душу Народу, так і крізь душу кожної конкретної людини. Через культуру передається з Духовного світу інформація про закони буття, викладені в доступній формі, як то: притчі, казки, легенди та перекази. Через музику і спів народ спілкується з Гармонією Сфер, а творча наснага приходить до нього зі Світу Ідей. Постає питання: чому ж так відрізняються культури народів, та й у самому народі існують у кожній місцевості ті чи інші культурні відмінності, іноді досить значні?

Аби віднайти відповідь на це запитання відсторонимося від звичного нам матеріального світогляду, що понад сто років брутально нав'язується людству усіма можливими засобами, і спробуємо долучитися до сакральних знань, досконально відомих впродовж тисячоліть Великим Посвяченим Ойкумени, а простому люду поданих у вигляді релігійної та народної культури. Для цього скористаємось поняттями, прийнятими в різних духовних школах впродовж тисячоліть.

Одним із постулатів зі сфери духовної науки, з розділу знань про Світотворення є те, що на кожну область Землі діють космічні (життєдайні)

сили світового ефіру, які створюють відповідні кліматичні умови, впливають на формування рельєфу місцевості, являють рослинний і тваринний світ. Ці живоносні сили разом з іншими природними чинниками лежать в основі менталітету народу, його мови і культури, способу життя, звичаїв та обрядів. Найпотужніше ефірне поле створює рослинний світ, а там, де він бідніший – у безлісних та степових зонах простір більш відкритий для космічного впливу. Через це так відрізняється спосіб життя полтавчан, поліщуків та гуцулів. І хоча всі вони – українці, їх культури відрізняються між собою більше ніж культури деяких суміжних народів.

Сьогодні з питань Світобудови та будови людського тіла існує безліч езотеричної літератури різного рівня та різного ґатунку, у тому числі і відвертої «чорнухи». Ми не ставимо на меті пускатися у дебри та хащі філософських мудрувань, їх неоглядних глибин та недосяжних висот, але, щоб дати відповідь на поставлене запитання, я дозволю собі процитувати деякі викладки езотерики та її переломлення у світі слов'янського віровчення. Щоб зрозуміти про що йдеться, розглянемо приклад будови людського тіла з точки зору духовної науки.

Отже людина складається не тільки з видимого фізичного тіла, а має над ним ще декілька енергетичних та духовних оболонок. Найпростіше та найдоступніше - це порівняти будову людини з російською лялькою-матрьошкою. Для нашого розгляду достатньо розглянути перші три оболонки, дві з яких виходять за межі людського фізичного тіла.

1. **Фізичне тіло** (плоть), у слов'янській транскрипції - **Яв'є** (те що ми явно бачимо) є головним вмістилищем та інструментом нашої душі, здійснює функції руху, розмноження, а також зв'язує між собою тонкі тіла свідомості, душі і духу.

2. **Ефірне тіло**, у слов'янській транскрипції - **Жар'є** (те, що зігріває, дає життя мертвому фізичному тілу), - це оболонка, що оточує живу істоту на 2 – 5 сантиметрів виступаючи назовні з фізичного тіла і є його точною копією. Ефірне тіло по-іншому називають біополем, хоч це і не зовсім відповідає дійсності. Воно має таку саму структуру, що й фізичне тіло, включаючи до свого складу і всі внутрішні органи. Жар'є складається з особливого виду тонкої матеріальної субстанції, що зветься ефіром. Ефір займає проміжний стан між фізичною матерією та ще більш тонкими її видами. Ефірне тіло є своєрідною матрицею, за якою будується живий організм, і у ньому закладена основа життя тіла фізичного. За такі якості ефірне тіло по-іншому називається тілом життя, бо знаходиться в елементарному світі стихій, звідки й черпає життєдайну енергію. Ефірним тілом наділені всі живі істоти

на Землі, починаючи з рослинного світу. Смерть настає тоді, коли ефірна оболонка перериває зв'язок із фізичним тілом. Найкращою ілюстрацією сказаного може слугувати всохле дерево. Воно стоїть, як і стояло, простягаючи до небес свої сухі віти, і хоч як і раніше знаходиться в оточенні всіх елементарних стихій (коріння все ще є в землі, на нього світить сонце та йде дощ, обвіває вітер), а життя покинуло його, тобто ефірне тіло дерева вийшло з нього і розчинилося у Світовому Ефірі. Вислів: «Життя покинуло його», - використовується саме у цьому розумінні.

Стосунки людини з духами елементарних стихій (землі, води, повітря, вогню, дерев, металу) досконало і у всіх подробицях описані нашою геніальною співвітчизницею, поетесою Лесею Українкою у її безсмертній драмі-феєрії «Лісова пісня».

Енергія ефірного тіла сприймається людиною як життєва та фізична сила. Ефірне тіло складається із силових ліній (каналів) і точок, що в перетинах утворюють енергетичні центри – чакри. Воно утримує власну енергію людини та відповідає за здоров'я і пам'ять, зберігає інформацію про те, що відбувається навколо. В ефірному тілі закарбовані також усі наші звички – добрі і погані.

Ефірне тіло захищає від негармонійних енергопотоків та блоків і тому його цілісність дуже важлива. Життєвий тонус, витривалість, імунітет, супротив інфекціям визначаються загальним енергетичним рівнем ефірного тіла. Пробоїни в ефірному тілі призводять до хвороб. Через ефірне тіло людина пізнає себе членом тіла життя Землі. Земля так само, як і людина має ефірну оболонку (ефірне тіло Землі), яка має різний склад та різну енергетику, залежно від її поверхні та місця у просторі. Тому проживаючи у тому чи іншому місці, ефірне тіло людини напряму пов'язане з ефірними силами даної місцевості. Цим фактом пояснюються кліматичні умови, розмаїття флори і фауни певного регіону. Прямим підтвердженням цього є приклад так званої акліматизації, яка відбувається при переїзді людини в іншу місцевість. Чим далі від свого постійного місцеперебування пересувається людина, тим важче та довше проходить цей процес. Діючими місцевими ефірними силами Землі пояснюється формування народів і народностей, їх мови і культури, ними плекається і почуття патріотизму. Тому для всіх бажано розмовляти тією мовою, яка притаманна даному регіону, а також вживати в їжу продукти, які родить саме ця земля. Часто-густо нам погано допомагають навіть ліки природного походження, завезені з Тридесятого Царства.

Якщо Людина переїхала на постійне місце проживання до іншої країни чи на інший континент, то під час акліматизації її ефірне тіло поступово змінюється та пристосовується до нових умов. Бувають випадки, що прижитися там вона не може і змушена повертатися назад до рідної землі, а буває й навпаки, почувається там краще, як то кажуть, - клімат підійшов. Почуття ностальгії також пов'язане з розривом ефірних зв'язків. Вдалим прикладом підживлення ефірними енергіями може бути часто повторюваний мотив з народних казок, де знесилений нерівною боротьбою богатир припадає до рідної землі-матінки з проханням надати йому нових сил, і за свою віру й любов завжди отримує її від неї.

Ефірні тіла людей можуть деякою мірою об'єднуватися та зростатися. Цим явищем пояснюються сімейні стосунки, так звані «брачные узы», прив'язаність батьків до дітей та дітей до батьків. Новонароджена дитина до зміни зубів перебуває в ефірному тілі матері, тому мати й уві сні чує кожен подих та порух немовляти. Якщо подружжя довгий час живе разом, то частенько чоловік і дружина через роки стають схожими один на одного. Відразу видно, що це сімейна пара. Об'єднанням та розривом ефірних сил пояснюється також скорбота за померлими членами родини, туга та печаль від розлуки з близькими.

Щоб родинні ефірні зв'язки були міцними та здоровими, необхідне об'єднуюче сімейне начало, спільні інтереси, спільні справи. Коли в сім'ї «хто в ліс, а хто по дрова», виникає відчуття самотності, непотрібності, а за тим депресія, нервові розлади, розрив стосунків... Існує чудове російське прислів'я: «Красна хата не углами, красна пирогами», бо кожна домашня робота для блага сім'ї зміцнює як життєві так і душевно-духовні родинні зв'язки.

Подібні зв'язки існують і в колективах, організаціях, спільнотах. Тому так важливо скрізь і завжди розвивати гармонійні стосунки, мислити позитивно та творчо.

З початком формування первісного суспільства зароджуються родові, кланові суспільні відносини, де завжди захищалися інтереси роду. Сім'я завжди була складовою часточкою даного угруповання і її інтереси також свято оберігалися. Окремі роди та клани групувалися у племена, а далі - в народи з певною мовою та культурою. Зі свого роду кожен його член підживлювався енергією, черпав сили для тієї чи іншої справи. Тому народна культура і в переказах, і в піснях, і в орнаментиці відтворює Дерево

Роду, як невичерпне живильне джерело. Розлучення з родиною, зі своїм родом було справжньою трагедією для тогочасної людини, і традиції роду свято зберігалися та охоронялися впродовж поколінь. Як свідчить Біблія, за добродіє життя когось із членів роду увесь рід благословляється Богом на сім поколінь уперед і карається на чотири покоління за злочини та неблаговидні вчинки.

Духовна наука стверджує, що основною причиною всіх хвороб являються пробоїни в ефірному тілі, отже на перший погляд здається, що розпрощатися з хворобами не так уже й складно, залікували пробоїни і ефірному тілі - і все. Насправді це не зовсім так, бо на стан ефірного тіла впливає тіло астральне. Сама його назва – астральне - говорить про те, що воно зіткане із тонкої невидимої зоряної матерії.

3. Астральне тіло, аура у слов'янській транскрипції - Нав'є (невидимий, духовний світ) є провідником почуттів, тілом емоцій, які ми переживаємо. До того воно не тільки їх відображує та сприймає, а й одночасно саме формує. Усе, що ми бачимо, чуємо, відчуваємо записується саме в ньому. В астральному тілі є темна частина, пов'язана з пристрастями, руйнівними емоціями, психопатичними станами і світла, що сприяє прояву високих почуттів – радості, любові, вдячності і Божої благодаті. Відповідно чим більші емоційні сплески переживає людина, тим більші спалахи відбуваються в її астральному тілі. Неприємні відчуття фіксуються, як згустки енергії і, впливаючи на ефірне тіло, роблять у ньому пробоїни, що призводять до хвороб. Якщо людина довгий час знаходиться у стресовому стані чи в полі негативних емоцій її астральне тіло тоншає, слабшає, його оболонка проривається і туди підселяються усілякі духовні паразити, продуктом життєдіяльності яких є нервові та психічні розлади, як то: безпричинна зміна настрою, апатія, депресія, агресія, плаксивість і навіть суїцидальні думки та одержимість. Тому потрібно намагатись не заробляти таких штук, бо позбутися їх самотужки досить проблематично.

Астральне тіло виходить за межі фізичного на декілька сантиметрів. Воно не має такої чіткої форми, як ефірне і являє собою згустки енергії, що безперервно переливаються. Астральне тіло, як тонка субстанція, перебуває в оточуючому духовному світі, є членом духовного світу, і завдяки цьому робить і саму людину членом цього духовного світу.

Ментальне тіло у слов'янській транскрипції - Клуб'є (клубочок), це куля всередині в голові, як то кажуть: «Цар в голові». Символічно воно зображується як Держава, яку тримає в руках царствена особа. Ментальне тіло панує над астральним. Ментальне тіло продукує у мозку думки та

зберігає набуті людиною знання. В іконографії воно виглядає як німб над головою святої людини.

Ментальне тіло найбільш розвинуте у вчених, дослідників та творчих людей. Люди фізичної праці мають більш тонке та світліше ментальне тіло. У ментальному тілі також є згустки енергії, що відображають наші стійкі та непорушні погляди і думки. Тому можна говорити про той чи інший менталітет як окремої людини, так і цілого народу.

У казках ментальне тіло зустрічаємо у вигляді клубочка, який дається казковим персонажем Герою для пошуку правильного шляху.

Для повноти картини варто розглянути алгоритм взаємодії цих тіл. По мірі віддаленості від самого густого фізичного тіла, кожна наступна оболонка є все більш розрідженою, їх субстанція тоншає. Отже спочатку зароджується думка (ментал). Думка продукує відповідні емоції (астрал). Емоції приводять в резонанс біополе (ефір). А вже ефір впливає на органічне фізичне тіло. Ця схема дуже спрощена, та саме так усе й відбувається.

Звідси витікає, що стан нашого здоров'я та самопочуття напряму залежить від наших думок та емоцій, тому так важливо їх контролювати та культивувати у своєму житті позитив.

Отже, позитивна ручна праця гармонізує всі матеріальні та духовні оболонки людини. Тому ще в осяжному минулому кожному дівчину залучали до вишивання та інших видів рукоділля.

А ще наші предки називали Жінку хранителькою домашнього вогнища. Це означало, що вона підтримувала Вогонь Життя у своїй родині, вона була домашньою жрицею. Вона виношує та народжує дітей, і всякі маніпуляції з енергетикою в домі належать жінці. У зв'язку з цим у неї повинно бути відмінне фізичне та душевне здоров'я.

Руки людини є важливим інструментом, що відіграє велику роль у гармонізації домашнього простору, оскільки саме через них проходять важливі енергетичні та інформаційні ефірні потоки та канали. Всяке рукоділля, а особливо вишивання надзвичайно активно очищає ці канали і дає можливість підтримувати організм у цілковитій гармонії.

З плином часу змінюються і розвиваються ефірні та духовні сили, що управляють Землею, і згідно цим змінам змінюються як побутові, так і культурні сфери нашого життя. Але закони Світотворення сталі, як сталі і Заповіді Божі, яких ніхто не відміняв. Тому нашим завданням є пошук рівноваги між минулим, з його фундаментальними законами, та розмаїтим бурхливим сьогоденням.

В минулому кожна річ творилася в гармонії зі Всесвітом. В орнаментиці зображувалися чотири стихії Світу, що уклалися в чіткому певному порядку, залежно від того, для кого вона призначалася чоловіку, чи жінці, і для чого ця річ використовувалась. Тому кожен орнамент мав свій прихований зміст, тобто символіку. Народні мелодії були співзвучними Гармонії Сфер, а обряди викликали взаємодію з тими чи іншими духовними сутностями, які призивалися в даний момент. Це те, що ми зараз називаємо автентикою.

Наприклад, автентичним може вважатися одяг, вишивка, сорочка, рушник, які виготовлені з власної сировини, тобто для них самотужки вирощувались текстильні культури - льон та конопля, з власних овець збиралася вовна, власноруч пряли нитки, ткали полотно, валяли сукно. Далі самотужки тканину кроїли, шили та оздоблювали. При дотриманні всіх цих умов така річ може називатися автентичною. Кераміка – місцева глина, місцеві палильні матеріали (дрова, солома і т. ін.). Автентичним може бути різьблення на деревині, що виросла в даній місцевості, будівництво житла виключно з місцевих будівельних матеріалів, за місцевими традиціями, виконане місцевими майстрами. Не можна не взяти до уваги й енергетичну складову створення тієї чи іншої речі, коли кожне дійство супроводжувалося молитвою перед початком і впродовж роботи та по її закінченню. Цим самим призивались певні духовні сутності, що допомагали в роботі та насичували виріб відповідною позитивною енергетикою. При світлі каганця приходили сутності зовсім не ті, що при електричному освітленні та ще й під звуки радіо чи телевізора. Така робота робилася у повній відповідності з ефірними та астральними оболонками Землі тому й мала позитивний вплив як на свого автора, так і на оточуюче середовище.

Не можна не зупинитися й на орнаментиці. Раніше у кожній місцевості побутовали свої орнаменти, колористика, вибір матеріалів, були навіть родові узори, за якими можна було безпомилково визначити, звідки прибула та чи інша річ та хто її господар. Родові речі мали оберегові властивості і забезпечували їх власнику допомогу енергетикою роду. Тому особливо для весільного одягу та рушників завжди вживалось полотно, виготовлене у власній родині або в родині найближчих родичів.

У сьогоднішній маємо суцільні запозичення від різних місцевостей та народів Землі: африканські мотиви в музиці, татування від східних народів та американських індіанців, мексиканські мотиви в оздобленні, перекручення народних обрядів та їх заміну на дії, породжені злетом бурхливої фантазії (перелік може бути нескінченним)... Що це дає нашій народній культурі окрім її руйнації та забуття? Ці моменти можна порівняти із сорочкою з чужого плеча, від якої тисне та заважає чужа енергетика, якої хочеться якнайшвидше позбутися та вдягтися хоч у щось, але своє.

Найбільше жахає бурхливий розвиток псевдо української культури, яка видається від нас світові за нашу народну. Це і використання синтетичних матеріалів скрізь і всюди; і мода на чорні вишиванки, яких не було і не могло бути ніколи і ні в якому народі; і засилля в оздобленні поминальної квітки – маку, навіть у віночках на головах дітей; і потворна колористика орнаментів з кислотних фарбників, від споглядання якої паморочиться в голові; і дівчата на сцені в подертих джинсах, які представляють українську народну культуру... Перелік також може бути нескінченним.

Але у протигагу цим явищам у когось-таки пробуджується генетична пам'ять. І люди шукають свого, справжнього, достовірного, автентичного. То ж повернемося до поняття автентики.

У наш час ще можна знайти автентичну вишиванку та інші предмети одягу, рушники, кераміку, вироби з деревини, а от створити абсолютно таку саму річ навряд чи. Та це не значить, що ми не повинні створювати власні речі, або повернутися в печерний вік та вишивати при світлі каганця. Як уже зазначалося – все міняється в і людині, і в Землі, і в духовному та душевному світах, але ніщо нам не завадить супроводжувати будь-яку свою роботу молитвою, та не включати під час її виконання радіо чи телевізор. Необхідно постаратися максимально наблизитися до умов автентичного творення, наскільки це можливо в нинішніх умовах: використовувати натуральні матеріали, хоч і не саморобні (бо де їх взяти?), дотримуватися правил, заповіданих нашими дідами та бабусями при виконанні тієї чи іншої роботи, використовувати відповідне оздоблення, колористику та орнаментику, створити навколо себе творчу духовну атмосферу.

Хочу звернути увагу й на повальне захоплення хай навіть найвишуканішими та найавтентичнішими орнаментами українських вишиванок з різних регіонів України. Маю на увазі полтавські та борщівські вишиванки. Ці сорочки неперевершено гарні, але вони не мають ніякого відношення як ні до поліщуків, ні до жителів Півдня, ні до гуцулів. На всі 100 такі вироби працюють лише у своїх регіонах..

Під час виконання роботи важливо не нехтувати традиціями свого роду або тієї місцевості, де на даний час проживає людина. Тоді автентика запрацює повною мірою, а так - це просто, хай і вишуканий, але декор і не більше того. У цьому зв'язку знову ж таки доречно пригадати вислів «сорочка з чужого плеча», у якій завжди відчуваєшся не комфортно.

Найголовніше завдання сучасних пошуковців і майстрів – займатися відродженням народної культури свого регіону, а не опікуватися чужими. Тільки за такої умови народна культура України відродиться уповні, і не буде гіпертрофування окремих її проявів. Черпати можна зі свого джерела, пити воду зі своєї криниці, а не ходити по неї за стонадцять верст.

Сьогодні в Україні існує багато рухів і спільнот, діяльність яких спрямована на відродження автентичної народної культури. І не даремно. Бо в цьому є дуже важливий момент благодійного впливу народної творчості, традицій та ремесел на формування особистості людини. Кожна народна культура являє собою цілий світ. У природно сформованих культурах все має особливий зміст: і дія, і слово, і звук. До нас дійшли уривки та руїни тих незчисленних скарбів. Але якщо уважно звернутися до досвіду предків, можна багато чого цікавого віднайти там і для сучасної людини. Насамперед це те, що сприяє гармонізації особистості, а завдяки йому й гармонії з оточуючим середовищем.

Матеріали підготувала:
Шевчук О.В.
Редактор:
Шеренгова Н.О.
Відповідальний за випуск:
Діденко М.О.

Одеський обласний центр української культури, м. Одеса, вул. Польська, 20
т / ф: (048) 760–19–26, т.: (048) 711–78–50, 760–19–25, 760–19–27, 722–10–13